

[Christmas Møller.] grundlovmedholdeligt. Og her beder jeg om Formandens Tilladelse til et ganske kort Citat. Ved anden Behandling af Grundloven i Landstinget i 1915 udtalte Udvalgets Ordfører, Venstres Formand og i næsten 40 Aar Venstres ledende Mand i Landstinget (*Indenrigsministeren* [Kragh]: Hvem var det?) ... det var Jørgen Pedersen efter at have sagt, at Forholdstalsvalgmaaden nu er fastslaaet i § 32, og at det er slaaet fast, at der kan være Forhandling om, hvordan Forholdstalsvalgmaaden skal udføres, følgende:

„men een Ting kan ikke afgøres ved Valgloven, man kan ikke igen komme bort fra, at der skal regnes efter Forholdstal, thi en ligelig Fordeling overfor de forskellige Partianskuelser kan kun tilvejebringes, kan kun sikres, som det hedder i Ændringsforslaget, derved, at der regnes med Forholdstalsvalgmaaden, hvilken Form man saa ellers vil anvende“.

Her siger altsaa Jørgen Pedersen — og jeg gør opmærksom paa, at denne Udtalelse anvendes som et statsretligt Dokument ved Københavns Universitet —, her siger Jørgen Pedersen, som taler paa Udvalgets store Flertals Vegne — der var kun nogle enkelte Konservative, som var imod Grundloven af 1915, mod Forholdstalsvalg var de ikke —, med stor Styrke, at det er en ligelig Repræsentation, vi skal have, og at man — det ligger selvsagt deri — ikke kan have saa lidt Forholdstalsvalg, at Repræsentationen ikke bliver ligelig.

Saa siger den højtærede Indenrigsminister og mine Kritikere: Ja, men den nuværende Valglov kan jo ogsaa svigte. Det tror jeg ogsaa — jeg har ikke faaet Fortrykket læst igennem —, jeg sagde i min Tale, men det skal vi ikke strides om, blot vi er klare over, hvad der er det rigtige. Den nuværende Valglov kan svigte, men det vil den højtærede Minister da ikke bestride, at den nuværende Valglov kan ikke svigte i det Omfang, som den Valglov, han her foreslaar, kan gøre det. Det kan den ganske simpelt af den Grund ikke, at Forholdstalsvalget i Amtskredse med Suppleringsmandater giver Forholdstalsvalg, saaledes ned til Bunden straks, at Ordningen aldeles ikke kan svigte saaledessom et Valg i Enkeltmandskredse med kun halvt saa mange Tillægsmandater som Enkeltmandskredse.

Den højtærede Indenrigsminister kom saa med nogle Betragtninger i Anledning af Bemærkninger, jeg havde gjort om, hvorfor man ikke havde anvendt Forholdstalsvalgmaaden straks. Jeg maa sige, at jeg blev

ikke overbevist af den højtærede Indenrigsminister. Havde man anvendt Forholdstalsvalgmaaden straks, saa kunde dette Lovforslag været fremlagt som et Lovforslag, der stræbte mod Retfærdighed paa en ganske anden Maade, end det nu gør det. Selvfølgelig har Indenrigsministeren Ret i, at Fordelingen af Tillægsmandater for de 25 Tillægsmandaters Vedkommende har visse Fordele, men det gaar ogsaa ud over Retfærdigheden, saaledes som det allerede er paavist.

Navnlig var den højtærede Indenrigsminister jo vred over, at man havde draget Bornholm og Lolland-Falster frem. Nu ved jeg ikke, om den højtærede Minister selv var tilfreds med sin Argumentation; hans eneste Argument for, at Bornholm skulde have to Mandater, var det, at det havde Bornholm altid haft; Bornholm havde altid haft to Mandater, og derfor, sagde den højtærede Minister, var det ogsaa rimeligt, at den blev ved med at beholde det. Men naar Forholdet nu er dette, at Folketallet paa Bornholm aldeles ikke svarer til andet, end at det skal have eet Mandat, saa maa den højtærede Minister virkelig indrømme, at Udviklingen ved Nedskæringen maa føre til, at Bornholm kun faar dette ene Mandat. Jeg kunde ogsaa have peget paa, at en Ø som Ærø, et begrænset Omraade med mange særlige lokale Interesser, en Befolkning, som i mange Henseender har holdt sig for sig selv, lige fra 1867 og maaske ogsaa tidligere — det har jeg ikke undersøgt — lige op til 1918 har haft en Repræsentant, men ved Valgloven af 1915 var man ikke ængstelig for at berøve denne Ø dens Folketingsmand paa den Maade, at man slog denne Kreds sammen med en anden. Jeg maa tilstaa, at jeg hørte ikke noget virkeligt Argument for den Maade, hvorpaa man havde ordnet Forholdene paa Lolland-Falster.

Den højtærede Indenrigsminister sagde dernæst, at i det Øjeblik man vilde have Mandattallet ned — og det var han tilfreds, med at vi alle vilde —, kunde man kun gaa denne Vej; thi man kunde sige sig selv, at ærede Medlemmer, deriblandt den konservative Ordfører, havde ikke Materiale til at kunne undersøge, om man kunde faa Mandattallet ned med Forholdstalsvalg anvendt i Lighed med det nuværende. Jeg skal dertil sige: Jo, det Materiale har jeg, og det Materiale har enhver, der vil gøre sig den Ulejlighed at søge at bygge op en Valgordning med større Storkredse end Amterne.